i sentralnervesystemet, som en bekreftelse på «åndelig virksomhet»?

Det legges stadig mer vekt på åndelig og eksistensielle behov i dagens pasientbehandling og -kommunikasjon. Dette er nedfelt i både nasjonale og lokale retningslinjer for god og viktig palliativ pleie og behandling. Det er viktig at vi ikke ender opp med å ta et skritt tilbake pga. snever tenkning og begrenset diskusjon av foreliggende vitenskapelige funn.

Vi bør være varsomme med våre konklusjoner. Dersom åndelige/eksistensielle behov, i ytterste konsekvens, avskrives som epileptisk aktivitet, trår vi i feil retning. Vi er dyktige til å konkludere og medisinere. Men dersom antiepileptika i fremtiden skulle bli et fast medikament i den palliative planen, og det mellommenneskelige møtet som lege-pasient-forholdet er, blir en salderingspost pga. en «vitenskapelig sannhet», har vi nettopp tatt et stort tilbakeskritt.

Thomas Jareld
Hamar

Thomas Jareld (f. 1974) er lege ved lindrende enhet, Presterudsenteret, Hamar kommune, og fastlege ved Hamar legesenter.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Nakken KO, Brodtkorb E. Epilepsi og religion. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1294–7.
 2. Larsen TK. Epilepsi og religion. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1986.
-

Epilepsi, hekser og religion

Jeg har lest Nakken & Brodtkorbs artikkel *Epilepsi og religion* i Tidsskriftet nr. 13–14/2011 (1) med interesse, men ser behov for å påpeke noen viktige svakheter.

For det første er artikkelen primært basert på anekdoter («ikke-systematisk søk i PubMed, biografier om Vis-Knut samt forfatterne egne erfaringer.»). Dette har da også gjort at forfatterne selv forbilledlig nok har tatt en rekke forbehold i artikkelen.

For det andre har selv denne anekdotiske tilnærmingen endt med kun få og ikke alltid like overbevisende eksempler. Det er blant annet uklart hvorfor en filosof som Kierkegaard er et typisk eksempel på en «religiøs person» siden han ikke stiftet eller var sentral i noen bevegelse. Videre er spekulasjonene om at Paulus var epileptisk etter min oppfatning for lengst blitt tilbakevist (2). For det tredje er forståelsen av kirkehistorien og eksemplene derfra til dels omstridte og til dels på kollisjonskurs med historieforskningen, noe vi spesielt ser for hekseprosessene. Historikerne snakker ikke

om hundretusenvis av ofre, men om i underkant av 50 000, fordelt over et par 100 år og med sterk konsentrasjon i områdene lengst unna kirkelige maktsentre, og spesielt i tyske småstater.

I tillegg er det ikke enkelt å finne belegg for diagnosen epilepsi blant disse. En av Norges fremste hekseforskere sier tvert i mot at «Sinnssyke eller psykisk ustabile individer er heller ikke å finne blant de trolldomsdømte. Det samme gjelder mennesker med «merkelige» sykdommer, slik som f.eks. epilepsi» (3).

Larsen deler ikke artikkelforfatternes tilbakeholdne innstilling i sitt brev til redaktøren i nr. 20/2011 (4), men synes snarere å etterlyse en djervere konklusjon om en sammenheng mellom epilepsi og religiøse opplevelser: «Den vitenskapelige tenkeren bør våge å ta den kritiske diskusjonen og konsekvensene av sine funn helt ut, også dersom man tenker at resultatene kan virke støtende på noen.»

Men den vitenskapelige tenkeren vil vite bedre enn å konkludere fra en håndfull – til dels svakt dokumenterte – kasuistikker med at epilepsi nærmest er en årsak til både verdensreligioner og hekseprosesser.

Bjørn Are Davidsen
Langhus

Bjørn Are Davidsen (f. 1958) er sivilingeniør og arbeider med innovasjon i Telenor Norge. Han er også forfatter.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Nakken KO, Brodtkorb E. Epilepsi og religion. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1294–7.
 2. Brorson JR, Brewer K. St Paul and temporal lobe epilepsy. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 1988; 51: 886–87.
 3. Hagen RB. Dei europeiske trolldomsprosessane. Oslo: Det norske samlaget, 2007.
 4. Larsen TK. Epilepsi og religion. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1986.
-

➤ Tilsvaretsrett

Tidsskriftet praktiserer tilsvaretsrett i henhold til Vancouver-gruppens regler (www.icmje.org/publishing/5correspond.html).

Dette innebærer at forfattere av vitenskapelige artikler som blir kommentert i spalten Brev til redaktøren, får anledning til å komme med tilsvare i samme nummer av Tidsskriftet. Ytterligere innlegg vil bli henvist til et senere nummer.